

רבי נתן נטע וידידיו שלחו את כתב היד מרחק אלפי ק"מ, אל מקורביהם בוילנה שבאותו זמן היתה בירתה של ליטא העצמאית. התשובות נשלחו במאותיים מכתבים נפרדים! זו הסיבה שהדפסת הספר ארכה כשלוש שנים!
רק עותק אחד ויחיד קיבל רבי נתן נטע, ממנו נתלשו עמודי השער וההסכמות, כדי להעלים את זהות המחבר מביקורת אנשי המשטרה החשאית.
בהסכמת הרוגוצ'ובר על הספר נכתב 'יורה ודין כדת, ויכולים לסמוך עליו ללא חשש!'
(מבוא לשר"ת "חיי עולם נטע")

בימים ההם בזמן הזה - צ"ף-ראב"י...

היה זה בעת שהותו של הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק בלונדון, עם היותו גולה ממקומו הגיב בחריפות במקום שראה פגיעה בתלמידי חכמים ובני תורה.
אחרי ההתנגשות עם הצ"ף-ראב"י ד"ר הרץ בדבר שחרור בני תורה משירות בצבא, העיר הרב ואמר: "שער הגמרא המצוייר והיפה ערכו רק כאשר הוא מחובר לגמרא עצמה,

התבונן וראה דבר מופלא, הפרשיות של שבתות בין המצרים מוזכר בהם נצחונות ישראל, חלוקת הארץ והמועדים הם ההיפך מעת רעה שבאותם הימים, אלא הענין הוא שהצומות יפכו למועדים, והגלות תביא לקיום הארץ! (ש"ל"ה תענית "תורה אור")

מלחמת מדין - "החלצו מאתכם אנשים לצבא - צדיקים". (ל"א ג' רש"י)
בימים ההם בזמן הזה - צדיקים הגנה לישראל!

הבה נתבונן, שנים עשר אלף איש יצאו למלחמה על מדין וכבשו מדינה שלימה, ערי מבצרים ופרזות. מפקדי צבא מדין היו אנשים חכמים, שהרי מואב התייעצו בהם ובוודאי היו בצבאם גיבורים ומלומדי מלחמה.

לפי מספר ילדות מדין שהותירו בני ישראל בחיים 'שלושים ושנים אלף', בנות עד גיל שלש, אפשר להסיק על מספרם של כלל המדיינים שנלחמו ונהרגו במלחמה הזו.

היאומן כי רק י"ב אלף יכלו לבצע את כל זה ולשמור שלא יפקד מהם אפילו לא אחד, היש גבורה יותר מזה!?! אלא שכל מי שהוא יותר צדיק הוא הגיבור!
(דעת תורה" ביאורים מטות מסעי)

"יורה כדת!"

הגאון רבי נתן נטע אלוסקי, רבה של אירקוטסק ובית הכנסת הנודע מרינא רשצא במוסקבה דמותו עלומה. מסך הברזל אשר הפריד בין ברית המועצות למערב גרם לנתק כמעט מוחלט, וכך שמם של גדולי התורה שחיו בברית המועצות נותרו עלומים.
רבי נתן נטע פעל גדולות ונצורות. על מסירות נפשו ניתן ללמוד מדפי כתבי היד שלו. דפים עליהם משורטטים עיגולים...

את ההסבר לכך נתן בנו, פרופסור ר' משה: בברית המועצות שרר מחסור בנייר, ואביו גילה כי במחנה צבאי המרוחק מספר ק"מ מעירו משתמשים החיילים בגליונות נייר לאימוני קליעה למטרה ואחרי השימוש הניירות נותרים בשדה. היה רבי נתן נטע עושה דרכו בלילות קור מקפיא, מתגנב למחנה דרך חור בגדר, אוסף גליונות, חוזר לביתו ומעלה חידושי תורה עליהם.

ספר אחד זכה רבי נטע להוציא לאור בחייו, שו"ת "חיי עולם נטע". הוצאת ספר זה היתה גם סיפור של מסירות נפש. במקום כהונתו בסיביר לא יכל להדפיס את ספרו מפחד השלטונות, וגם היה סיכון גדול לשלוח את כתב היד בשלימות.

אולם אם הוא נפרד ממנה - הרי הוא מאבד את כל ערכו, כי כשלעצמו אינו אלא ציור בעלמא.

ערכו של הצ"ף-ראב"י גדול ונחמד כשהוא מחובר לרבנים ובני תורה, אולם כשהוא נפרד מהם - הרי הוא נשאר בצורתו החיצונית גרידא!
(מאמר "כבוד התורה" מהג"ר מצ"ט)

"וימאסו בארץ חמדה" - משה רבינו חרה אפו בשבט גד, ראובן ומנשה המואסים בארץ חמדה.

תוצאות חמורות נגרמו מכך הקשורות לחורבן בית המקדש - כדברי הש"ל"ה: כבר כתבתי "מגר-עות נתן לבית סביב חוצה". 'מגר' ראשי תיבות: מנשה, גד ראובן. זה עוות שלא יכלו לתקן, מה שהיו חוצה ונשלחו חוצה. באומרים 'נחנו נעבור חלוצים' כיון שקדושת נחלתם מעטה, היה חסר הא'.

תוצאת הדברים היא ארבעת הצומות. רמז לצומות אלו מצוי בפסוק 'על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה' ויש בו רמז לגד, מנשה וראובן.
(ש"ל"ה דרוש מטות ומסעי עפ"י "עשרה מאמרות")

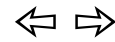
גוי אחד בעיר חלב העליל על יהודי בערכאות, בא היהודי לפני רב העיר הגאון רבי אליהו שמאע, לבקש ברכתו שיתפלל עליו להנצל מעלילת השווא.

שאלו רבי אליהו: "מפני מה אתה כה פוחד?" השיבו היהודי: "על העבירות בהם הנני מואשם דרכם להכות את החייבים במטות". אמר רבי אליהו שמאע: "אל תפחד, אחר מטות יש מסעי!" כלומר את מי שתבע והעליל עליך יסיעו מן העולם...

הגיע זמן המשפט, באו היהודי והגוי לבית המשפט. קרא השמש ליהודי, כשניגש אליו, שאלו: "מי בעל דינך?" ענה: "גוי פלוגי".

הכריז השמש את שמו של הגוי שיכנס, והנה מאומה, אין תגובה. הכריז שוב, אין קול ואין עונה. חיפשוהו ומצאוהו בסוף המסדרון, פגר מת... וכך נתקיימה בו קללת הרב - "אחרי מטות מסעי"...

(קונטרס "הכין עזרא")

"צו את בני ישראל ונתנו ללויים מנחלת אחוזתם ערים". (ל"ה ב')

על שבת שמעון נאמר "ואפיצם בישראל". אמר רב תנחומא: אף שנאמר בפסוק 'והערים אשר נתנו ללויים מאחוזת בני ישראל' כולם משל שמעון היו!

(ב"ר יוחי מ"ט ו')

ארבעה מהלכים נביא בביאור דברי המדרש:

זה פלא, הרי מפורש נכתב שערי הלויים באו מכל השבטים?! אלא הכוונה היא שבכל הערים הללו היו גרים גם בני שבט שמעון, וזו הכוונה "ואפיצם בישראל".

(פירוש מהר"ז שם)

הגאון רבי יהוסף שוורץ כתב: לשון זה פלא, חלילה לומר שכוונת המדרש שערי המקלט היו בחלקו של שמעון, הלא ידענו שאין זה כן... אלא יש לומר, על פי חלוקת השבטים היו בחלקו של שמעון שש או שבע ערי לויים, הרבה יותר מחלקו היחסי בין השבטים, וזו כוונת המדרש. (תבואת הארץ' פרק ד' ערי הלויים)

שבט שמעון קיבל שני חלקים: חלק אחד מתוך נחלת יהודה, וחלק שני בין שאר השבטים. (ב"רע בראשית מ"ט ז') **חידש הנצי"ב:** שבט שמעון היו לו ערים בכל שבט ושבט. ובכל עיר של שמעון היתה בתוכה עיר שלא ניתנה לשמעון, וזו העיר ניתנה ללויים.

עולה מזה שערי הלויים ניתנו מכל השבטים, אבל זה היה נראה שניתנו משבט שמעון שהיו בקירבם. (שאלות מוקץ ל' יש"כ להרה"ג י"ו)

יש להבין, מפני מה שבט שמעון היה מפוזר בכל ארץ ישראל? **במדרש מובא** (ב"ר מ"ט ז') שעשרים וארבע אלף מתו במעשה זמרי, וכולם משבט שמעון, והיו אלמנותיו עשרים וארבע אלף. מה יהיה איתן? היכר הן יגורו? ממה יתפרנסו? אלא שהמתים הללו היו ראויים ליטול חלק בארץ, לפיכך שבט שמעון קיבל בחלוקת הארץ פעמיים. האחת, נחלתו. והשניה עבור אלמנותיו, כל אלף אלמנות קיבלו שתי ערים.

(ב"ר יוחי מ"ט ו')

"ולא תסוב נחלה ממטה למטה" (ל"ו ט')

חידה: מי מבאי הארץ קיבל נחלה לא רק בשבט שלו? יהושע בן נון וכלב בן יפונה קיבלו גם את חלקם של המרגלים! (ב"ב ק"ז: ק"ח).

חידש ה"פנים יפות" שלאחר מותם של יהושע וכלב קיבלו בני המרגלים בחזרה את נחלת הוריהם. ולכן יהושע נקבר "בגבול נחלתו בתמנת סרח אשר בהר אפרים" (יהושע כ"ד ל') כי זו נשארה שלו, שהרי שאר הנחלות חזרו ליורשים לבני המרגלים. (ועיי"ש)

היו עוד שקיבלו נחלות לא בשבט שלהם - בזכות ירושתם: יאיר בן שגוב - "ויהי לו עשרים ושלוש ערים בארץ הגלעד". פינחס בן אלעזר - "גבעת פינחס אשר בהר אפרים". (ב"ב ק"ג)

יש מבארים כי: שבט אפרים נתן את הגבעה מתנה לפינחס, וכיון שהיתה זו מתנת רבים לא חזרה ביוכל, ונשארה שלו. (ד"ק יהושע כ"ד ל"ג)

יש לומר שאלעזר חלה מאד והוליכו פינחס לעירו - עיר הלויים לטפל בו, ולפי שמת שם נקבר שם. (אברבנאל שם)

המתלוננים לא קיבלו נחלה בא"י, מי קיבל את חלקם? מחלוקת בגמי יהושע וכלב. (ב"ב ק"ח) כל ישראל נטלו את חלקם. (רשב"ם ב"ב ק"ז). כל שבט נטל את חלק המתלוננים שהיו בשבטו. (יד יהודה" הובא ב"מיתבתא")

"וידבר ה' אל משה בערבות מואב - והורשתם את הארץ". (פ"ג)

מי עוד לא קיבל נחלה בארץ? כתב הספרי: נאמר "לאלה תחלק הארץ" ללמדנו שלא נטלו חלק בארץ הרשעים - המרגלים ועדת קרח, אלא הכשרים והקדושים בישראל.

הנצי"ב פירש שאין כוונת הספרי למעט את הרשעים, אלא לומר שהיו בין באי הארץ צדיקים וכשרים שלא נטלו בה חלק!

אותם חמישה עשר אלף שנתבטלה מעליהם הגזירה ולא מתו במדבר. ומסתבר שצדקותם היא זו שהגנה עליהם, אך לא נמנו עם העומדים בערבות מואב, שהם יורשים בארץ. ("העמק דבר")

בעיר ניקלשבורג כשקראו בשבת בפרשת מסעי את הפסוק 'ומגרשיהם יהיו לבהמתם' ראו שנכתב בטעות 'ומגרשיהן'. (ל"ה ג')

רב העיר, הגאון בעל ה"צמח צדק" הורה שלא יוציאו ספר תורה אחר, אלא יסיימו את הקריאה בספר הזה.

והסביר: כבר מצינו שנכתב בתורה כן, בפרשת מסעי עצמה כתוב 'ומגרשיהן' - 'הערים אשר נתנו ללויים ארבעים ושמונה עיר אתהן ואת מגרשיהן', וגם בספר יהושע נכתב 'ומגרשיהן'.

ואפילו שהענין השתנה, כי מגרשיהם הוא לשון זכר, ועולה על הלויים, ומגרשיהן לשון נקיבה, שבא על הערים. מכל מקום לא נראה שצריך להוציא ספר תורה אחר בשביל שינוי כזה.

וכתב: אחר סעודת שבת שמתי אל ליבי אולי טעיתי בהוראה... חיפשתי ומצאתי שהוריתי כהוגן, וה' הנחני בדרך אמת, במגילת רות מצינו שאותיות מ' ונ' מתחלפות, דנכתב 'הלחן תשברנה', וכן 'מר לי מאד מכס', 'והמה באו בית לחם'. מוכח שאורח התורה להחליף מ' בנ', שאף שהענין משתנה אין בזה קפידא.

אך לתפילת מנחה יוציאו ס"ת אחר, ולמחר יתקנו את הטעות. (ש"ת "צמח צדק" ק"ט)

למעשה מובא במשנ"ב שיש להוציא ספר תורה אחר. (קמ"ג כ"ו דה"ח ח"א ושי"א) ומכל מקום כתב "שערי אפרים" שכשאין ספר תורה אחר יסיימו לקרוא בו, והשביעי יהיה מפטיר. (שעה"צ שם מ')

"אלה החקים אשר צוה ה' ... בין אב לבתו, בנעוריה בית אביה".

בתו של מרן ה"קהילות יעקב" היתה יוצאת מדי ערב שבת לחצר ביתם, קוטפת פרחי שושנים, ומניחה אותם באגרסל בבית לכבוד שבת קודש.

לאחר שנישאה, רבינו, אביה היה בא לביתה מדי יום ישישי כשמספר שושנים בכיס מעילו... היה מוציא את הפרחים, מסדרם, מיישר את עלי הכותרת... ומגישם לבתו! ("נר לשולחן שבת")

בתו של האדמו"ר ה"אמרי אמת" תפרה לעצמה בגד. שאלה את אביה האם רוצה לראותו. רבינו אמר: "בוודאי, שתלבש את הבגד ותראהו".

כשבאה לפניו הקפיד מעט, שהשרוולים היו קצת קצרים. אמר בנחת: "מן הסתם נגמר לך הבד, יש עמי שיריים מקפוטה שעשו לי, אולי תתפרי לשרוולים תוספת".

עשתה כמצוותו, וחייבה מאוד את הבגד, אפילו שסוף השרוול לא התאים לבגד, וקראה לו "בגד של כיבוד אב"!
(פנ"ר)

סיפר אדם שהיה לו קשר עם משפחה מסורתית בעיר לוד. האב היה אלמן, ובבית היתה בת שסיימה תיכון דתי, ונשארה ללא מסגרת וזו סכנה רוחנית. הוא ניסה להשפיע על האב שישלח אותה ללמוד בירושלים במוסד עם פנימיה, אך האב סירב לשמוע על רעיון כזה ואמר שהוא חייב אותה בבית.

אמר לו בוא ניסע לצדיק בבני ברק. באו לבית הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ. ישבו אצלו חצי שעה, רבינו הסביר לאב בחמימות מיוחדת: 'דע, לכל דבר יש תחליף, אתה אומר שצריך שהיא תנהל את הבית, אפשר למצוא לזה פתרונות, אבל לבת טובה אין תחליף!' כשסיימו, יצא רבי מיכל יהודה וליווה אותם.

כאשר יצאו אמר האב שמעולם לא נפגש באדם שדיבר עמו בכזו חמימות, ולכן קיבל את הדברים ושלח את בתו ללמוד בירושלים. לימים הקימה בית לתפארת. ("זכרון יהודה")